

**ҚР Тұңғыш Президенті
Н.Ә.Назарбаевтың «Егемен
Қазақстан» газетінде жарық
көрген «Абай аманаты» ат-
ты мақаласының, мемуарлық,
философиялық, тарихи-саяси
мәні өте тереңде жатыр.
Абай шығармасына көп көңіл
бөлетіндігін Елбасының мына
сөздерінен анық аңғаруға болады.**

2012 жылы Түркістан қаласында өткен жиында Тұңғыш Президент: «Біздің діни-идеологиялық танымымыз – Ясауи, гуманистік қозғарасымыз – Абай, патриоттық тәрбиеміз – Б.Момышұлы шығармашы-

«Толық адам» идеясымен өмір сүруіне бағыт-бағдарлама беріп отыр.

«Толық адам» ілімінің тамыры тереңде жатыр. Ізгілік идеясына сүйенген бұл ілім – Ұлы даланың ұлы гүламаларынан қалған рухани мұралар жүйесінің заңды жалғасы. Алып Ер Тоңаның «Ақи» немесе «Жомарттық» ілімі, әл-Фарабидің «Парасатты адам» ілімі, Қожа Ахмет Ясауидің «Хәл» ілімі, Жүсіп Баласағұнның «Жауанмәрттілік» ілімінің жалғасы болып табылатын Абайдың «Толық адам» ілімін Елбасы дамыта отырып, жөдігердей сақталған рухани құндылықты жаңа заман идеологиясына айналдырды.

Елбасы бірлікті ту етіп, хакім Абайдың «ыстық қайрат, нұрлы ақыл һәм жылы жүрек» идеясы негізінде өмір сүруге үндейді. Бұл – бүгінгі Абайдың «Толық адам» ілімінің негізі. Бұл туралы Абайдың:

Дария ҚОЖАМЖАРОВА,
М.Әуезов атындағы ОҚУ-нің ректоры
т.ғ.д. профессор, ҚР ҰҒА академигі.

ЕЛБАСЫ АБАЙ РУХЫНА ТАҒЗЫМ ЕТТІ

лығына негізделу керек» деп нақты айтқан болатын.

Бүгінгі Елбасы мақаласының тарихи құндылығы – хакім Абайдың ілімін, ұрпақтар сабақтастығы ретінде жалғастыра отырып, тәуелсіз елдің ұрпағына аманат ету. Мақалада – қазақ халқының көне дәуірі, қазақ хандығының ыдырауы, халықтың өз жерінде бодандыққа түсуі, Кеңес империясының саяси мәні жан-жақты талданады. Біқылым заманнан келе жатқан тәуелсіз жас мемлекеттің негізін салу идеясы, тәуелсіздік арманы ХХІ ғасырда хакім Абай ілімімен қаруланған Елбасы саясатының өміршеңдігін айқындады.

Елбасы Абайды танудың алғашқы баспалдақтарына бесікте жатып есіткен ана әлді мен балалық шағында тыңдаған қазақ халқының ауыз әдебиетіндегі қиссалар мен аңыз-әңгімелерді жадына сіңіріп осы арқылы қадам басқан еді. Абай әлеміне деген құштарлық осылай басталған еді. Ғасырлар тоғысында даналар туылады. ХХ-ХХІ ғасырлардың дарабоз тұлғасы Тұңғыш Президент Семей полигонын жауып, еліміздің астанасын көшіріп, мемлекеттік шекараны бекітіп, жер бетінде теңдесі жоқ институт саналатын халық ассамблеясын құрып, Абайдың 150 жылдығын ЮНЕСКО деңгейінде атап өтіп, Түркістан қаласын рухани астана етіп, облыс орталығына көпіру сынды дүниелерді жүзеге асырды. Иә, бұл мәселелер өз кезегінде тарихи шешімін тауып, ұлттық руханиятымыздың дамуына тың серпілістер берді.

Мақалада Тұңғыш Президент халқымыздың және өскелең ұрпақтың Абайдың

Ақыл, қайрат, жүректі бірдей ұста,
Сонда толық боласың елден болек, – деген сөздеріндегі нағыз «Толық адам» ілімінің нәрін бойына сіңірген Елбасы осы идеяны мақаланың өзегі еткен. Сонымен қатар бүгінгі қазақ қоғамы үшін және бүкіл Түркі руханияты үшін «Толық адам» ілімін насихаттайтын ұлы Абайдың «Китаб тасдиқ» шығармасын негізге алған. Елбасының тағылымға тағзым мен халықтың ұлттық санасын көтерудегі мәні мен мазмұны терең мақалалары негізінде қазақ әдебиетінің тарихында тұңғыш рет Абайдың «Толық адам» ілімінің темірқазығына айналған «Китаб тасдиқ» шығармасының транскрипциясы жасалып шықты. Міне, мұндай еңбектердің барлығы Елбасының «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында жүзеге асып жатқаны айқын. Бұл жұмыстар Тұңғыш Президент айтып өткен «Абай аманатына» адалдықтан туындайтын дүниелер. Сондай-ақ Нұрсұлтан Әбішұлы мақаласында ғылым туралы да ой толғайды. «Абай қаншама тас қапас заманда өмір сүрсе де, болашаққа үмітпен көз тікті. Ол өлеңдерінде, «...көкірегі сезімді, тілі орамды» жастарға үлгі бермек үшін гибрат айтты. «Білімдіден шыққан сөз, талаптыға болсын кез» дей отырып, «дүние де өзі, мал да өзі, ғылымға көңіл бөлсеңіз» деген тағылымын үйретті» дейді. Иә, ғылым – бүкіл өркениет атаулының өзегі, мемлекеттің тұтқасы мығым, тұғыры берік болуы үшін ғылымның алатын орны бөлек. Бұл туралы ұлы Абай:

Ақыл да, ашу да жоқ, күлкі де жоқ,

Тулап, қайнап бір жүрек қылады әлек.
Біреуінің күні жоқ, біреуінсіз,
Ғылым – сол үшеуінің жонін білмек,
деген сөзінен-ақ бүгінгі жаһандану дәуіріне қажетті ғылыми креативті ой қозғанын анық аңғаруға болады.

Бұл мақаланың негізгі мәні сонда тәуелсіз еліміздің болашағына аса мән беріп, мақаланың тарихи-мемуарлық мазмұнын келесі ұрпаққа аманат етуде. Абай өсиет еткен ізгіліктер, Абай шығармашылығы Тәуелсіз еліміздің тұғырлы болу жолында Елбасының ұлт бірлігі, ұлтаралық татуластық, сабақтастық ұлт құндылықтарын сақтауда саяси ұстанымды болды. Уақыт бір орында тұрмайды, өзгереді, сонымен қатар адамдардың да көзқарасы өзгереді, бірақ ХХІ ғасырда өз білімі мен ғылымын дамыта алмаған елдің тығырыққа тірелетіні анық. Бұл дүниежүзілік алпауыт елдермен қатар тұратын мемлекетіміздің легитимділігін, ұрпақтар сабақтастығын кейінгі буынға мұра етіп отыр. Елбасы Абайдың:

Бас-басына би болған оңкей қиқым
Мінеки бұзған жоқ па елдің сиқын,
деген сөзін меңзей отырып, елді бірлікке шақырып, мәңгілік ел идеясына үндеп отыр. Интернатта оқып жүрген қазақ балалары бүгінгі тәуелсіздіктің арқасында «Болашақ» бағдарламасымен әлемнің әр тараптарындағы озық жоғары оқу орындарында білімін алып, елге қызмет етуде. Елбасы айтқан «Абай аманатын» дәріптеп, жас буынның рухани талғамын қалыптастыру жолынан қалыс қалмайық, аманатқа адал болайық, ағайын!